TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20833
Tarih : 26.10.2026

52307

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU
İstanbul Milletvekili

Yıllardır kamusal, bilimsel ve demokratik eğitimi tasfiye eden Milli Eğitim Bakanlığı'nın tekçi, ayrımcı ve asimilasyoncu anlayışı; bu kez de tüm coğrafyayı, farklı dil, kültür ve sosyoekonomik gerçeklikleri yok sayan tek tip bir ölçme-değerlendirme modeliyle yeni bir aşamaya evrilmiştir. Bakanlık bu uygulamayı "standartlaştırma" ve "ortak ölçme" söylemleriyle meşrulaştırmaya çalışsa da bu yaklaşım; eğitimde merkezileşmenin, öğretmenin pedagojik özerkliğinin gasp edilmesinin ve tek tipleştirici zihniyetin kurumsallaştırılmasının açık bir göstergesidir.

Bu anlayışın somut yansıması; Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2026-2027 eğitim-öğretim yılı itibarıyla ortaokulların 5, 6, 7. sınıfları ile liselerin 9, 10 ve 11. sınıflarında, 16 farklı branşı kapsayacak şekilde uygulamaya koyduğu Ortak Yazılı Sınav Sistemi'dir (OYSS). Süreç; baştan itibaren öğretmenlerin, eğitim sendikalarının, alan uzmanlarının, öğrenci ve velilerin görüşü alınmadan, tepeden inme bir kararla dayatılmıştır. Soruların merkezî bir soru havuzundan atandığı, öğretmenlerin soruları yalnızca dört gün kala görebildiği ve yapay zekâ destekli puanlamanın planlandığı bu uygulama; okul temelli sınav planlamasını ve zümre özerkliğini esas alan Bakanlığın kendi Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği ile Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesindeki hükümleri fiilen çiğnemektedir.

Eğitim; çocukların kendi dili, kültürü ve kimliğiyle var olabildiği, eleştirel düşüncenin esas alındığı bir özgürleşme alanıdır. Bakanlığın, dar kapsamlı ve göstermelik pilot çalışmaları gerekçe göstererek 'öğretmeni merkeze alma' iddiasıyla meşrulaştırmaya çalıştığı ve sahadaki derin eşitsizlikleri perdeleyen bu sistem; çocukların ana dilleri ve kültürleriyle var olma hakkını yok saymakta, öğretmeni merkezin kararlarını sisteme işleyen bir veri giriş memuruna, öğrencileri ise eşit olmayan şartlarda tek tip sorularla birbiriyle yarıştırılıp elendikleri bir sınav cenderesinin sayısal verilerine dönüştürmektedir.

Dini ve milli simgelerin ağırlıkta olduğu "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" zemininde uygulanan bu ortak sınavlar, ideolojik şekillendirme ve asimilasyon sürecinin aracı hâline getirilmiştir. Farklı inançları, anadillerini ve yerel kültürleri yok sayan tek tip sorular; öğrencilere "devletin makbul gördüğü tek bir kimlik ve tarih anlatısını" dayatmaktadır. Sınav sorularının belirsiz ölçütlerle ve ideolojik kaygılarla hazırlanması, iktidarın dindar ve milliyetçi bir öğrenci profilini tüm ülkede standartlaştırma arayışını görünür kılmaktadır.

Diğer yandan, donanımlı bir okulla bölgedeki yoksul bir köy okulunun veya 6 Şubat felaketinin ardından hâlen konteyner kentlerde, fiziki imkân yetersizlikleriyle ayakta kalmaya çalışan depremzede çocukların imkânları eşit değilken; bu çocukları aynı sınav cetveliyle ölçmek "eşitlik" değil, eşitsizliği "objektiflik" maskesi altında derinleştirmektir. Ortak yazılı sınav, bu uçurumları yok sayarak adaletsizliği kurumsallaştırmaktadır.

Eğitim sendikalarının eleştirilerine ve kamuoyunda yükselen tepkilere rağmen Bakanlığın, "O bizim çözebileceğimiz bir şey değil" gibi sorumluluktan kaçan açıklamalarla yetinmesi ve uygulamanın yol açtığı sorunlara rağmen sistemi savunmayı sürdürmesi, eğitim politikalarının katılımcılıktan ve demokratik denetimden ne ölçüde uzaklaştırıldığını ortaya koymaktadır. Bakanlığın görevi, eğitimdeki eşitsizlikleri kaçınılmaz bir gerçeklik olarak sunmak değil; bu eşitsizlikleri giderecek kamusal politikaları hayata geçirmektir. Çocukların anadillerinde eğitim hakkının önündeki engeller kaldırılmadan, bölgesel ve sosyoekonomik farklılıklar gözetilmeden, okullar arasındaki fiziki ve pedagojik imkân uçurumu giderilmeden dayatılan tek tip ölçme-değerlendirme modeli eğitimde adaleti sağlayamaz. Gerçek bir eğitim reformu; öğretmenlerin pedagojik özerkliğini güvence altına alan, öğrencilerin farklı öğrenme koşullarını gözeten, demokratik katılımı esas alan ve eğitimi ideolojik yönlendirmelerin değil, bilimsel ve özgürleştirici ilkelerin temelinde yeniden kuran politikalarla mümkündür.

Bu bağlamda; 52307

1. Ortak Yazılı Sınav Sistemi'nin (OYSS) hazırlanması sürecinde öğretmenlerin, eğitim sendikalarının, alan uzmanlarının, öğrencilerin ve velilerin görüşleri alınmış mıdır? Sistemin geliştirilmesinde hangi bilimsel araştırmalar, ihtiyaç tespitleri ve etki analizleri esas alınmıştır? Hazırlanan raporlar ve değerlendirmeler kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
2. Ortak Yazılı Sınav Sistemi uygulamasından önce farklı bölgeleri, okul türlerini, sınıf mevcutlarını, sosyoekonomik koşulları ve öğrencilerin öğrenme farklılıklarını kapsayan kapsamlı bir pilot çalışma yapılmış mıdır? Pilot uygulamanın kapsamı, katılımcı iller ve dersler hangi ölçütlere göre belirlenmiştir? Pilot uygulamanın sonuçları, eksiklikleri ve eğitim emekçilerinden alınan geri bildirimler nelerdir?
3. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği ve Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesinin hangi hükümleri Ortak Yazılı Sınav Sistemi uygulamasına dayanak oluşturmaktadır? Öğretmenlerin ve okul zümrelerinin sınav hazırlama, soru seçme ve değerlendirme süreçlerindeki yetkilerinin sınırlandırılması mevcut mevzuatla nasıl bağdaştırılmaktadır? Uygulamanın hukuki dayanağı ve ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğu hangi gerekçelerle savunulmaktadır?
4. Ortak Yazılı Sınav Sistemi kapsamında öğretmenlerin yalnızca belirli sayıda soruyu kendilerinin hazırlayabilmesi, diğer soruların ise Bakanlığın merkezî soru havuzundan seçilmesi hangi pedagojik gerekçelere dayanmaktadır? Öğretmenlerin öğrencilerinin öğrenme düzeylerini, dersin işlenişini, sınıfın ihtiyaçlarını ve yerel koşulları dikkate alarak sınav hazırlama yetkilerinin sınırlandırılması neden gerekli görülmektedir?
5. Soru havuzundaki soruların sınavdan yalnızca dört gün önce öğretmenlerin erişimine açılmasının gerekçesi nedir? Öğretmenlerin soruların müfredata, dersin işlenişine ve öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine uygunluğunu değerlendirebilmeleri nasıl güvence altına alınacaktır?
6. Hatalı, müfredatla uyumsuz, ayrımcı veya öğrencilerin düzeyine uygun olmayan soruların düzeltilmesi ve bunlara itiraz edilmesi için hangi mekanizmalar oluşturulmuştur? Bu soruların hazırlanması, seçilmesi ve uygulanmasından doğan sorumluluk hangi kişi ve birimlere aittir?
7. Ortak Yazılı Sınav Sistemi kapsamında sınav sorularının hazırlanması, öğrenci yanıtlarının puanlanması, sonuçların analiz edilmesi veya değerlendirme kararlarının

oluşturulması süreçlerinde yapay zekâ ya da otomatik puanlama sistemlerinden yararlanılması planlanmakta mıdır? Planlanıyorsa bu teknolojilerin hangi aşamalarda, hangi ölçütlerle ve hangi denetim mekanizmaları altında kullanılacağı belirlenmiş midir?

8. Öğrenci yanıtlarının doğruluğunun, değerlendirme sonuçlarının tarafsızlığının, kişisel verilerin güvenliğinin ve hatalı değerlendirmelere karşı itiraz hakkının korunması nasıl sağlanacaktır? Nihai değerlendirme kararlarında öğretmenlerin mesleki takdir yetkisi güvence altında olacak mıdır?
9. Sınav sonuçlarının her öğrenci için soru bazında e-Okul sistemine işlenmesinin öğretmenlere getireceği ek iş yükü hesaplanmış mıdır? Bu iş yükünün ders hazırlığına, öğrencilere ayrılan zamana ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğine etkisine ilişkin bir değerlendirme yapılmış mıdır? Öğretmenlerin artan veri giriş yükünü karşılamak üzere ek personel, teknik destek veya çalışma süresi planlanmış mıdır?
10. Donanımlı okullarda öğrenim gören öğrenciler ile deprem bölgesinde hâlen fiziki imkân yetersizlikleriyle eğitim görmeye çalışan, yoksul bölgelerde yaşayan veya eğitim olanaklarına erişimde güçlük çeken öğrencilerin aynı ölçme-değerlendirme modeline tabi tutulmasının yaratacağı sonuçlar hakkında bir etki analizi yapılmış mıdır? Okullar arasındaki fiziki, teknolojik ve pedagojik imkân farklılıklarının sınav sonuçlarına etkisi nasıl ölçülecektir? Bu farklılıklar giderilmeden uygulanan ortak değerlendirme modelinin mevcut eğitim eşitsizliklerini derinleştirmesini önlemek için hangi somut tedbirler alınacaktır?
11. Bakanlık yetkililerinin uygulamanın yol açtığı sorunlara ilişkin olarak kullandığı "O bizim çözebileceğimiz bir şey değil" ifadesiyle hangi sorunlar kastedilmiştir? Deprem bölgesindeki çocukların eğitim koşulları, okullar arasındaki sosyoekonomik uçurumlar, ana dili Türkçe olmayan öğrencilerin karşılaştığı güçlükler ve öğretmenlerin iş yükü Bakanlığın yetki ve sorumluluğu dışında mıdır? Bakanlık, eğitimdeki bu eşitsizlikleri gidermek için hangi somut politikaları hayata geçirmeyi planlamaktadır?
12. Ortak Yazılı Sınav Sistemi Uygulama Kılavuzu'ndaki düzenlemelere karşı eğitim sendikaları tarafından Ortak Yazılı Sınav Sistemine ilişkin açılan iptal davaları hakkında Bakanlığınızın hukuki değerlendirmesi nedir? Söz konusu davalarda Bakanlığınızın savunmasının dayandığı temel hukuki gerekçeler nelerdir? Yargı süreçlerinde ortaya konulan itirazlar ve uygulamaya ilişkin eleştiriler doğrultusunda sistemin yeniden değerlendirilmesi planlanmakta mıdır?

13. Çocukların ana dillerinde eğitim görme hakkının güvence altına alınmadığı, farklı dil ve kültürlerin eğitim süreçlerinde yeterince temsil edilmediği bir ortamda, merkezî bir soru havuzuna dayanan ortak değerlendirme sisteminin farklı öğrenme deneyimlerini ve ihtiyaçlarını adil biçimde ölçmesi nasıl sağlanacaktır? Ortak Yazılı Sınav Sistemi'nin anadil, kültürel farklılıklar ve bölgesel gerçeklikler bakımından ortaya çıkarabileceği dezavantajları belirlemek üzere herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Eğitimde tek tipleştirme ve asimilasyon politikalarının etkilerini önlemeye yönelik hangi tedbirler alınacaktır?
14. "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" doğrultusunda şekillendirilen müfredatın Ortak Yazılı Sınav Sistemi aracılığıyla ülke genelinde ortak ölçütlerle değerlendirilmesi, müfredatın ideolojik yöneliminin eğitim sisteminde yaygınlaştırılması ve standartlaştırılması sonucunu doğurmayacak mıdır? Sınav sorularının bilimsel, pedagojik ve ideolojik açıdan tarafsızlığını güvence altına alan ölçütler nelerdir? Farklı inançların, kültürlerin ve düşünce biçimlerinin eğitimde eşit biçimde temsil edilmesi nasıl sağlanacaktır?
15. Öğretmenlerin pedagojik özerkliğini sınırlandıran, soru hazırlama ve değerlendirme süreçlerini merkezîleştiren ve mevcut eğitim eşitsizliklerini derinleştirme riski taşıyan Ortak Yazılı Sınav Sistemi'nin iptal edilmesi yönünde Bakanlığınızın bir çalışması bulunmakta mıdır? Ortak Yazılı Sınav Sisteminden vazgeçilerek öğretmenlerin mesleki özerkliğini, öğrencilerin farklı öğrenme koşullarını, anadil hakkını, yerel katılımı ve bilimsel ölçme-değerlendirme ilkelerini esas alan demokratik bir modele geçilmesi planlanmakta mıdır? Planlanmıyorsa, uygulamanın yol açtığı pedagojik, hukuki ve toplumsal sorunlara rağmen sistemin sürdürülmesinin gerekçesi nedir?